

27. Трубачев А.Д. Влияние научно-технического прогресса на развитие методики расследования хищений, совершаемых с использованием служебного положения // Проблемы развития криминалистики в условиях научно-технического прогресса. – Свердловск, 1982. – С. 113-118.
28. Салтвельский М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підруч. для ВНЗ. – К., 2005.
29. Селиванов Н.А. Советская криминалистика: система понятий. – М., 1982.
30. Шевчук В.М. Понятие тактической операции: научные взгляды и теоретические подходы // Митна справа. — 2004. — № 5. — С. 52-58.
31. Белкин Р.С. Способы собирания и проверки доказательств // Теория доказательств в советском уголовном процессе / Отв. ред. Н.В. Жогин. – М., 1973.
32. Исаенко В. Следственные действия и полномочия прокурора по надзору за ними // Законность. – 2003. – № 2. – С. 20-26.
33. Лупинская П.А. Уголовно-процессуальное право Российской Федерации: Учеб. – М., 2001.
34. Шейфер С.А. Следственные действия: Система и процессуальная форма. – М., 1981.
35. Быховский И.Е. Процессуальная регламентация проведения следственных действий // Вопросы борьбы с преступностью. – М., 1974. – № 21. – С. 47-63.
36. Чернышев М.А. Психологические аспекты осмотра места происшествия // Состояние и перспективы развития юридической науки: Матер. Междунар. науч.-практ. конф. – Ижевск, 2006. – Ч. 5. – С. 226-231.
37. Михальчук А.Е. Тактические комбинации при производстве следственных действий / Ред. В.В. Степанов. – Саратов, 1991.
38. Михальчук А.Е. Теоретические и практические вопросы тактических комбинаций при производстве следственных действий: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Саратов, 1988.
39. Образцов В.А., Ястребов В. Б. Актуальные направления развития криминалистической методики и тактики расследования // Актуальные направления развития криминалистической методики и тактики расследования: Матер. расширенного заседания Ученого Совета Всесоюзного института по изучению причин и разработке мер предупреждения преступности. – М., 1978. – С. 3-8.
40. Князев В.А. О понятии тактической операции // Криминалистика и судебная экспертиза. – 1982. – Вып. 25. – С. 84-86.
41. Закагов А.А. О совершенствовании розыскной деятельности следователей органов внутренних дел // Комсомол и органы внутренних дел: традиции Ф. Э. Дзержинского и современность: Тезисы докладов областной науч.-практ. конф. – Волгоград, 1981. – С. 35-36.
42. Кульчицкий Б.Г. Вероятностно-статистическая оценка эффективности тактических операций и проблема совершенствования методики расследования преступлений // Вопросы борьбы с преступностью. – М., 1980. – Вып. 32. – С. 101-110.
43. Чернышев М.А. К вопросу о понятии тактической операции // Академический юридический журнал. – Иркутск, 2008. – № 1 (31). – С. 39-43.

Надійшла до редакції 14.07.2011

СИНЯВСЬКИЙ С.М., здобувач
(Національна академія внутрішніх справ)

УДК 343.985

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗКРИТТЯ НЕРОЗКРИТИХ СЕКСУАЛЬНИХ УБИВСТВ МИНУЛИХ РОКІВ

Розглянуті окремі питання оперативно-розшукового забезпечення розкриття нерозкритих сексуальних убивств минулих років.

Ключові слова: розкриття вбивств, сексуальні вбивства, убивства минулих років.

Рассмотрены отдельные вопросы оперативно-розыскного обеспечения раскрытия нераскрытых сексуальных убийств прошлых лет.

Ключевые слова: раскрытие убийств, сексуальные убийства, убийства прошлых лет.

Separate questions of operatively-search maintenance of disclosing of not opened sexual murders of last years are analyzed.

Keywords: disclosing of murders, sexual murders, murders of last years.

За багато тисяч років свого існування людство накопичило, на жаль, значний досвід застосування кримінального насильства. Таке насильство має велику кількість різновидів, але особливе місце серед них займають сексуальні вбивства. На теренах пострадянського простору такі злочини були поширеними і півстоліття назад, однак кримінальна статистика була закритою, а відомості про

злочини такого роду з відомих причин громадськості не повідомлялися. Однак останніми десятиліттями ситуація вкрай змінилася. При загальному зменшенні кількості вчинених вбивств значно зросла кількість найбільш тяжких їх різновидів. Особливе місце в структурі насильницької злочинності зайняли вбивства на сексуальному ґрунті, які характеризуються виключною жорстокістю і часто носять серійний характер, що і зумовлює актуальність розглянутих у нашій статті питань.

Значний внесок у дослідження проблем розкриття і розслідування вбивств зробили вчені України та зарубіжних країн: Ю.П. Алєнін, В.П. Бахін, І.В. Борисенко, В.І. Бояров, О.Ю. Булулуков, Л.Г. Відонов, В.Я. Горбачевський, С.Ф. Здоровко, В.П. Колмаков, В.О. Коновалова, В.В. Матвійчук, О.Л. Протопопов, Ю.М. Самойлов, В.Л. Синчук, А.В. Старушкевич, В.В. Тіщенко, В.І. Шиканов та інші. Однак їх роботи переважно торкалися загальних проблем розкриття і розслідування вбивств або розслідування конкретних видів убивств.

Нерозкритим сексуальним убивством вважається злочин, провадження у кримінальній справі про який призупинено. Це справи, у яких особа, яка підлягає притягненню в якості обвинувачуваного за вбивство, незважаючи на вжиті заходи, не встановлена або така особа відома але переходується від слідства чи місце її знаходження не встановлено. До нерозкритих належать також сексуальні вбивства, коли місце знаходження підозрюваного або обвинувачуваного відомо, але реальна можливість його участі в судочинстві за справою відсутня.

З вищевикладеного прямо випливає можливість і необхідність широкого використання при розкритті серійних сексуальних вбивств минулих років методу аналогії і відповідних джерел інформації. Зокрема, тактика розкриття передбачає витребування й вивчення: а) архівних оперативних та кримінальних справ на запідозрених, які раніше притягувалися до кримінальної відповідальності (особливо за зґвалтування, розбещення неповнолітніх, грабежі, розбої, порушення громадського порядку із сексуальним забарвленням тощо); б) архівних особистих справ засуджених; в) інформаційно-пошукових систем правоохоронних органів; г) відмовних матеріалів, близьких за місцем та часом до обставин нерозкритого злочину; д) матеріалів розкриття та розслідування інших злочинів, аналогічних за способом (за справами, які перебувають у провадженні, зупинені чи закриті) [1, с. 57-60].

У зв'язку із цим обстановка як елемент характеристики сексуальних убивств минулих років може розумітися більш широко, ніж звичайно, включаючи оперативну обстановку, яка склалася на той або інший момент на території, що обслуговується органом дізнання, а також рівень організації роботи по справах минулих років у цьому органі.

Важливим елементом характеристики нерозкритих сексуальних убивств минулих років є узагальнені відомості про особу потерпілого, який залишився в живих. Таких потерпілих можна розділити на дві групи: 1) особи, тією чи іншою мірою знайомі зі злочинцями, які дають про них правдиву інформацію; 2) особи, які не знають злочинців, навіть не спостерігали їх і практично не можуть повідомити про них які-небудь відомості.

З потерпілими першої групи слід підтримувати постійний контакт і після призупинення провадження у справі, використовувати їх допомогу у встановленні й розшуку злочинця.

Зазначені вище елементи характеристики нерозкритих сексуальних убивств минулих років тісно пов'язані з низкою факторів, які суттєво впливають на процес їх розкриття, серед них: а) наявність результатів уже проведеного розслідування з усіма його позитивами й недоліками; б) вплив обставин об'єктивного характеру, які утруднили розкриття сексуального вбивства й викликали призупинення (включаючи протидію розкриттю й розслідуванню у різноманітних формах і напрямках); в) фактори психологічного порядку, які стосуються як психології оперативних працівників та слідчого, які не зуміли розкрити сексуальне вбивство, так і психології злочинця, який зумів на певний час уникнути викриття; сюди ж належать психологічні особливості потерпілого, який залишився в живих, однак інтереси якого так і залишилися незахищеними, свідка-очевидця з його специфікою сприйняття, збереження й відтворення доказової інформації; г) особливості правового режиму роботи оперативних працівників та слідчого за призупиненою справою, згідно з якими проведення слідчих дій після призупинення досудового слідства не допускається; д) фактор часу, який, з одного боку, утрудняє розкриття, а з іншого – нерідко створює додаткові можливості для встановлення винного.

Проаналізуємо більш детально окремі моменти фактору часу. Значний проміжок часу збільшує небезпеку знищення матеріальних слідів злочину, раніше не виявлених і не зареєст-

рованих. Так, відбуваються істотні зміни в обстановці місця події, що утрудняє (а часом унеможлиблює) повторний огляд цього місця, перевірку й уточнення показань на місці події, відтворення обстановки та обставин події у вигляді слідчого експерименту на цьому місці й інші слідчі дії, пошукові та оперативно-розшукові заходи. Чим більше минає часу, тим більші можливості втрат інформації під час її передачі в ході опитувань та допитів, більша ймовірність помилок або неточностей у показаннях, менша їх повнота.

Одержання нової інформації за призупиненою справою про сексуальне вбивство нерідко ускладнюється виїздом з даної місцевості потерпілих, які залишилися в живих, свідків, підозрюваних, інших обізнаних про важливі обставини справи осіб. Однак час як форма буття нерідко допомагає оперативним працівникам. Злочинець, який уникнув викриття, найчастіше не вважає за необхідне або не може тривалий час проявляти обережність, втрачає самоконтроль.

Продовжуючи вчиняти сексуальні вбивства або злочини із сексуальним забарвленням, злочинець залишає нові сліди, вивчення яких у порівнянні з наявними у справах про нерозкриті злочини сприяє розкриттю злочинів минулих років.

Ефективне планування і здійснення роботи оперативного працівника за призупиненою справою неможливі без глибокого аналізу й оцінки всієї інформації, зібраної в ході вже здійсненого розкриття злочину [2].

Зупинимося на методиці аналізу матеріалів призупиненої справи про нерозкриті сексуальне вбивство. Серед суб'єктів аналізу матеріалів призупиненої справи про нерозкритий злочин, як правило, є: слідчий (який призупинив справу або новий слідчий, якому доручено розслідування злочину); оперативний працівник, який здійснює оперативно-розшукові заходи у справі.

Аналіз матеріалів багатьох таких справ і узагальнення його результатів є також функціональним обов'язком керівників і членів оперативно-слідчих груп, спеціально створюваних для розкриття серійних сексуальних вбивств [3; 4; 5; 6].

Метою такого аналізу є: а) пізнання зібраної у справі інформації; б) логічна перевірка й оцінка вірогідності певних фактичних даних, з урахуванням нових відомостей, отриманих після призупинення справи; в) встановлення погодженості тих або інших конкретних доказів з іншими доказами й оперативно-розшуковими даними; г) виявлення пропусків, помилок і інших недоліків здійсненого розкриття та розслідування, а також можливостей їх усунення; д) визначення мети і завдань подальшої роботи із зупиненої справи.

Найважливішим завданням усього аналізу є вичленювання й оцінка даних про особу вбивці. Загальновідомо, що у більшості справ про нерозкриті серійні сексуальні вбивства прямих вказівок на винного немає. Однак нерідко в матеріалах справи є криміналістично значуща інформація або докази, які певним чином характеризують злочинця й надають можливість у майбутньому за певних умов ідентифікувати його або хоча б віднести до тієї чи іншої категорії, групи осіб. Це сліди пальців, взуття, зовнішні ознаки невідомого злочинця, відомості про його кличку, навички та звички, характеристику дій щодо підготовки, вчинення злочину, протидії розкриттю та розслідуванню.

Виявлення й систематизація цієї інформації, визначення можливих шляхів її використання складає основу для подальшої роботи з розкриття вбивств.

Об'єктами вивчення при такому аналізі найчастіше є: 1) призупинена провадженням кримінальна справа з усіма речовими доказами й іншими додатками до неї; 2) план (плани) розслідування у справі; 3) оперативно-розшукові справи й матеріали, які належать до даного нерозкритого вбивства (при можливості вони аналізуються оперативним працівником, який потім повідомляє слідчому дані, що підлягають використанню спільно зі слідчим); 4) матеріали в сукупності декількох кримінальних справ про вбивства, аналогічні нерозкритому за способом їх учинення; 5) матеріали перевірки заяв і повідомлень (за якими справи з тих або інших причин не порушувалися), які стосуються потерпілого, підозрюваного або місця нерозкритого злочину [1, с. 57-60].

Аналіз відбувається з використанням загальних та окремих, добре відомих у теорії оперативно-розшукової роботи та криміналістиці методів аналізу й оцінки доказів, а також логічних прийомів пізнання (аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія тощо). При можливості необхідно поспілкуватися з працівниками, які в минулому проводили розслідування у цій справі або пов'язані з нею оперативно-розшукові заходи. Бесіда з такими особами дозволяє новим оперативним працівникам та слідчому одержати більш повні відомості про факти, які не знай-

шли свого відображення в матеріалах справи, зробити обґрунтовані висновки про причини пропусків і можливості їх ліквідації.

Більшу користь, як правило, приносить новим оперативним працівникам карного розшуку та слідчому, які аналізують призупинені справи, безпосереднє особисте ознайомлення з місцем події. Таке безпосереднє сприйняття, вивчення місця, де відбувалася аналізована подія, створює свого роду «ефект присутності», дозволяє більш наочно уявити картину того, що відбулося, правильніше оцінити зібрану інформацію, на основі якої висувалися версії.

У результаті аналізу визначається, які обставини можна вважати доведеними, які – не повністю доведеними, а які взагалі залишилися недоведеними; чи всі необхідні версії висувалися при розкритті; чи всі висунуті версії з достатньою повнотою перевірені; чи є підстави для висунення нових оперативно-розшукових і слідчих версій.

Здійснюється оцінка результатів окремих початкових і наступних слідчих дій та оперативно-розшукових заходів. При цьому звертається увага на своєчасність і повноту дій та заходів, використання при їх проведенні науково-технічних засобів, допомогу спеціалістів, взаємодію оперативних працівників зі слідчими, правильність і повноту фіксації ходу й результатів оперативно-розшукових заходів та слідчих дій.

З'ясовується, чи добре вивчена особа потерпілого, який залишився в живих; його стосунки зі злочинцем та іншими особами в момент вчинення злочину й до моменту аналізу; чи достатньо використана допомога потерпілого у встановленні злочинця; чи немає істотних протиріч між характеристикою особи потерпілого й характером, змістом його показань, між показаннями потерпілого, який залишився в живих, та іншими матеріалами справи, між декількома показаннями потерпілого, даними ним у різний час [7; 8; 9].

Ретельно аналізуються всі відомості про осіб, які підозрювалися у справі, а також їх показання на початкових і наступних опитуваннях та допитах, причини їх зміни. Особлива увага приділяється дослідженню питань, пов'язаних з наявністю в таких осіб алібі, оцінці старанності й вірогідності результатів його перевірки.

Дещо складною є правильна оцінка проведених у справі попередніх (доекспертних) і експертних досліджень. Необхідно визначити, чи всі спеціальні знання були використані з метою виявлення винної особи; чи правильно був обраний експерт або визначено експертну установу; чи правильно оцінені оперативними працівниками та слідчим висновки експерта й чи достатньо результативно вони використані надалі в розкритті сексуального вбивства. У необхідних випадках при аналізі матеріалів попередніх досліджень та експертиз і оцінці висновків спеціалістів, а також показань експертів і спеціалістів слід використовувати консультаційну допомогу фахівців у відповідній галузі знання.

Якщо робота із призупиненої справи про сексуальне вбивство доручається групі працівників карного розшуку, доцільно кожному з них спочатку вивчати матеріали справи самостійно, без впливу один на одного. При цьому керівник групи може поставити кожному з цих працівників спеціальне завдання: наприклад, звернути особливу увагу на все, що відноситься до способу дій злочинця або до його особи, до слідів й т.ін. Завершуючи цей етап роботи, усі члени групи повинні спільно обговорити результати аналізу, обмінятися думками. Результати аналізу фіксуються в чорнових записах, пам'ятках, які складаються вже в ході вивчення тих або інших матеріалів, а також шляхом складання підсумкової аналітичної довідки.

Результати аналізу утворюють основу для планування роботи оперативних працівників карного розшуку та слідчого за призупиненою справою про нерозкрите сексуальне вбивство. Планування такої роботи здійснюється на основі загальних принципів планування розкриття та розслідування вбивства. Специфіка виявляється у характері та змісті висунутих версій, а також у засобах їх перевірки.

Можна виділити три групи оперативно-розшукових версій, за якими й будеться план роботи: 1) версії, які висувалися й перевірялися раніше, але з тих або інших причин не перевірені до кінця; 2) нові версії, які випливають з матеріалів проведеного розслідування, але раніше не висувалися, й не перевірялися; 3) нові версії, засновані на фактичних даних, отриманих вже після призупинення провадження у справі. Типовим різновидом останньої групи версій є припущення про вчинення нерозкритого сексуального вбивства особою, вже затриманою або арештованою за вчинення вбивств аналогічним способом [10; 11; 12; 13].

Обов'язковою умовою систематичної, цілеспрямованої й ефективної роботи над справою про нерозкриті сексуальне вбивство має бути складання письмового плану. Такий план покликаний служити логічним доповненням, свого роду продовженням раніше складеного плану розкриття злочину, що забезпечить розвиток процесу пізнання «по спіралі» – з урахуванням інформації, отриманої після призупинення провадження, і з урахуванням впливу фактору часу.

Враховуючи те, що слідство у справі призупинено, заходи, які можуть бути вжитими у такій справі, є дещо специфічними. На нашу думку, такими заходами можуть бути:

- 1) бесіди з раніше допитаними потерпілими, які залишилися в живих, й окремими свідками у справі з метою одержання від них нової додаткової інформації;
- 2) особисте ознайомлення оперативних працівників карного розшуку та слідчого (нових) з місцем події;
- 3) повторне повідомлення інших правоохоронних органів про нерозкриті вбивство з додатковим повідомленням нових орієнтуючих відомостей;
- 4) перевірка за допомогою оперативно-розшукових заходів окремих фактів у справі (спрямованих на встановлення злочинця, місце його знаходження; на затримання розшукуваного й т.ін.);
- 5) надіслання запитів у різні установи й організації з метою перевірки окремих обставин справи, встановлення місця й часу перебування в певних місцях осіб, які цікавлять слідство, тощо;
- 6) повторна перевірка об'єктів, які мають значення для розкриття вбивства, за оперативно-розшуковими та криміналістичними обліками;
- 7) активне використання автоматизованих інформаційно-пошукових систем національних правоохоронних органів, органів зарубіжних держав, а також комерційних структур;
- 8) перевірки в місцях зберігання й реалізації речей, які надходять від громадян (у ломбардах, комісійних і скупних магазинах, камерах схову й т.ін.);
- 9) залучення працівників експертної служби та інших фахівців для проведення досліджень об'єктів, вилучених раніше у справі;
- 10) витребування й вивчення архівних оперативно-розшукових і кримінальних справ, інших архівних справ і матеріалів стосовно як потерпілого (жертви), так і осіб, які підозрювалися у вчиненні вбивства, яке залишилося нерозкритим;
- 11) заходи щодо забезпечення явки з повинною запідозреного й перевірка заяви особи, яка з'явилася з повинною;
- 12) вивчення справ про вбивства, знову вчинені на території, яка обслуговується органом внутрішніх справ або іншим правоохоронним органом;
- 13) заходи, спрямовані на продовження використання допомоги громадськості, засобів масової інформації та агентури у встановленні злочинця.

Повторно розмовляти потрібно далеко не з кожним свідком і навіть потерпілим, який залишився в живих. Критеріями відбору тут повинні бути ступінь повноти й об'єктивності раніше даних цими особами показань, а також можливість одержання від них нової, додаткової інформації. На характер і тактичні прийоми бесіди впливає також багаторазовість попередніх опитувань та допитів тих самих осіб під час розкриття та розслідування, що приводить або до механічного повторення змісту показань, або до їх кількісної зміни.

Якщо передбачається, що особа дала неправдиві показання, важливо з'ясувати мотиви неправди і вжити заходів до їх подолання. Істотну допомогу в перевірці правдивості показань може дати опитування (раніше допитаної особи) з використанням поліграфа [14, с. 223-224].

Спеціальні знання використовуються у формі консультацій оперативних працівників і слідчого у спеціаліста або проведення спеціалістом за дорученням оперативних працівників або слідчого криміналістичних і інших досліджень вилучених у справі слідів і інших об'єктів. Результати таких досліджень мають для оперативних працівників та слідчого орієнтуюче значення. Основна їх мета – допомогти оперативним працівникам та слідчому виконати головне на цьому етапі роботи завдання: виявити особу, яка вчинила злочин, а також допомогти в розшуку підозрюваного (обвинуваченого), який переховується від слідства [15; 16; 17; 18].

Процесуальними підставами для поновлення слідства у справах про нерозкриті вбивства минулих років, як правило, є такі: а) виявлення органом дізнання або слідчим особи, яка вчинила вбивство; б) заява або повідомлення потерпілого або інших громадян; в) давання показань

особами, підозрюваними або обвинувачуваними у інших розслідуваних кримінальних справах; г) виявлення у раніше проведеному розслідуванні істотних пропусків, що вимагають заповнення слідчим або оперативно-розшуковим шляхом; д) виявлення й затримання підозрюваного або обвинувачуваного, який перебуває в розшуку; е) явка з повинною особи, яка вчинила сексуальне вбивство; є) поява реальної можливості участі підозрюваного або обвинувачуваного в кримінальній справі, наприклад у результаті видачі особи, яка перебуває на території іноземної держави, або добровільного повернення розшукуваної особи в Україну.

Залежно від підстав поновлення слідства воно спрямовується на виконання завдань в двох основних напрямках: перший – продовження пошукової роботи, при необхідності проведення додаткових оперативно-розшукових заходів та слідчих дій з метою усунення пропусків проведеного раніше розслідування й виявлення особи, яка вчинила сексуальне вбивство; другий – дослідження питання про винність особи, виявленої в ході роботи із призупиненої справи.

Можна виділити деякі конкретні завдання, типові для розкриття вбивства у відновленій справі: а) атрибуція виявленого трупа (який розклався або скелетованого); ідентифікація речей, знайдених через тривалий час після їх викрадення; б) подолання протидії з боку злочинців і пов'язаних з ними осіб, результати якої при початковому розслідуванні сприяли тому, що вбивство залишилося нерозкритим; в) попередження протидії, яка могла виникнути вже після поновлення провадження у справі у зв'язку з активізацією розкриття та розслідування вбивства; г) реалізація додаткових можливостей доказування, що виникають із появою підозрюваної особи (проведення обшуків, допитів такої особи, пред'явлення її для впізнання й т.ін.); д) виявлення причин і умов, які сприяли вчиненню злочину, а також обставин, які сприяли тому, що злочин тривалий час залишався нерозкритим; е) встановлення й доказування всіх інших злочинів, вчинених особою, вчасно не викритою, і всіх її співучасників; є) перевірка можливої приналежності виявлених небезпечних злочинців до злочинного угруповання (наприклад, угруповання неповнолітніх, яке вчиняє зґвалтування, приховуючи їх убивствами).

Серед оперативно-розшукових заходів найбільш специфічними щодо відновлених справ є оперативне опитування, оперативний огляд, оперативне впізнання, попередні дослідження речових доказів. Особливості тактики більшості з таких заходів обумовлені головним чином трьома факторами: а) часом; б) повторністю багатьох оперативно-розшукових заходів; в) активною протидією розкриттю та розслідуванню як до призупинення провадження у справі, так і після його поновлення.

Отже, основними напрямками оперативно-розшукової роботи при розкритті сексуальних вбивств минулих років є такі: використання методу аналогії й відповідних джерел інформації; використання узагальнених відомостей про особу потерпілого, який залишився в живих; аналіз матеріалів призупиненої справи про нерозкриті сексуальне вбивство; вичленування й оцінка даних про особу вбивці; безпосереднє особисте ознайомлення з місцем події; оцінка результатів окремих оперативно-розшукових заходів та слідчих дій; ретельний аналіз відомості про осіб, які підозрювалися у справі; додаткова оцінка проведених у справі попередніх (доекспертних) і експертних досліджень; спільне планування роботи оперативних працівників та слідчого по призупиненій справі; оперативна розробка запідозрених осіб.

Список використаної літератури:

1. Образцов В.А. Использование криминалистического анализа оперативной обстановки для раскрытия преступлений // Задачи следственного и экспертного аппаратов МВД СССР по дальнейшему укреплению социалистической законности: Матер. науч.-практ. конф. – Волгоград, 1983. – С. 57-62.
2. Чан Хыу Ынг. Планирование расследования убийств (по материалам МВД СРВ): Дис. ... канд. юрид. наук. – М., 1990.
3. Кокурин Г.А. Криминалистические и организационные основы деятельности следственно-оперативных групп по раскрытию и расследованию преступлений: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Свердловск, 1991.
4. Подопрелов А.М. Создание и деятельность следственно-оперативной группы: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К., 1991.
5. Улимаев Р.Ю. Следственно-оперативные группы: правовой статус, организация и деятельность: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – М., 2001.
6. Федченко В.М. Групповой метод расследования: некоторые вопросы деятельности следственных и следственно-оперативных групп в Украине // Прокурорская и следственная практика. – 2001. – № 3-4. – С. 156-163.

7. Соловей Т.И. Криминологическая характеристика личности потерпевших от сексуальных посягательств на малолетних и несовершеннолетних // Вопросы ювенальной юстиции. – 2007. – № 2. – С. 17-20.
8. Центров Е.Е. Криминалистическое учение о потерпевшем. – М., 1988.
9. Центров Е.Е. Личность потерпевшего по делам о половых преступлениях и особенности их допроса: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – М., 1988.
10. Арцишевский Г.В. Выдвижение и проверка следственных версий. – М., 1978.
11. Коновалова В.Е. Версия: концепция и функции в судопроизводстве: Монограф. – Харьков, 2000.
12. Ларин А.М. От следственной версии к истине: Монограф. – М., 1976.
13. Рябков Е.М. О некоторых особенностях версий по раскрытию серийных убийств, совершенных маньяком с сексуальными отклонениями в психике // Серийные убийства и их предупреждение: юридические и психологические аспекты: Матер. междунар. науч.-практ. конф. – Ростов-на-Дону, 1998. – Ч. 3. – С. 24-28.
14. Оперативно-розыскная энциклопедия / Сост. А.Ю. Шумилов. – М., 2004.
15. Корнева Л.С. Использование специальных знаний при расследовании преступлений сексуального характера // Проблемы предварительного следствия и дознания: Сб. науч. тр. – М., 2005. – С. 115-124.
16. Сысенко А.Р. Использование специальных познаний при расследовании преступлений против половой свободы и половой неприкосновенности личности // Проблемы криминалистической науки, следственной и экспертной практики: Межвуз. сб. науч. труд. – Омск, 2006. – Вып. 4. – С. 64-77.
17. Шиканов В.И. Использование специальных познаний при расследовании убийств: Учеб. пособ. – Иркутск, 1976.
18. Щербаковский М.Г., Кравченко А.А. Использование специальных знаний в раскрытии и расследовании преступлений: Учеб. пособ. – Харьков, 1999.

Надійшла до редакції 15.08.2011

ФЕДОРІВ Х.М., ад'юнкт
(Національна академія внутрішніх справ)

УДК 343.982.34

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ДАКТИЛОСКОПІЧНИХ ПОМИЛОК

Досліджено проблематику експертних помилок у судово-експертній діяльності, проаналізовано специфіку та вирішено ознаки помилок у сфері дактилоскопічних досліджень.

Ключові слова: помилка, експертна помилка, судово-експертна діяльність, дактилоскопічна помилка.

Исследована проблематика экспертных ошибок в судебно-экспертной деятельности, проанализирована специфика и выделены признаки ошибок в сфере дактилоскопических исследований.

Ключевые слова: ошибка, экспертное заблуждение, судебно-экспертная деятельность, дактилоскопическая ошибка.

The article is devoted to probe of problemation of expert errors in judicial and expert activity, the author analyses the specific of mistakes, and selects characteristics of errors in the field of dactyloscopic researches.

Keywords: error, expert mistake, judicial and expert activity, dactyloscopic error.

Відомо, що помилки мають місце як у природі, так і в будь-якій сфері людської діяльності, не є винятком і кримінальне судочинство. Вказана проблематика не нова для наукової спільноти та працівників практичних підрозділів органів внутрішніх справ, однак це не применшує її актуальності в умовах сьогодення.

Як справедливо зауважує А.В. Іщенко, серед проблем розвитку наукових досліджень у галузі судової експертизи чільне місце посідають питання вивчення експертних помилок [1].

Доказове значення висновку експерта залежить від його правильності та правдивості, відсутності внутрішніх протиріч, точності й достовірності всіх дій, оцінок і висновків експерта в ході та за результатами виконаного дослідження. Висновок експерта повинен бути бездоганним, що вимагає своєчасного розпізнавання й запобігання експертним помилкам, та, зрештою, викорінювання причин, що їх породжують.

Окремим теоретичним та практичним аспектам проблеми експертних помилок були присвячені наукові праці таких вітчизняних та іноземних фахівців з криміналістики, кримінального процесу, судової експертизи та експертології, як: В.М. Абрамова, Р.С. Белкін, І.Г. Вермель, А.І. Вінберг, Г.Л. Грановський, А.В. Іщенко, І.М. Каплунов, Н.І. Клименко, С.І. Кобзар, В.О. Коновалова,

